

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. felperes neve (**felperes címe**) felperesnek,
a dr. Simon József jogtanácsos által képviselt **alperes neve (alperes címe)** alperes
ellen, kártérítés iránt indított perében,
a Fővárosi Bíróság 2009. november 19. napján kelt, 22.G.41.452/2009/3. számú
ítélete ellen, a felperes által előterjesztett fellebbezés folytán, a 2010. április 16.
napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 30.000
(Harmincezer) forint másodfokú perköltséget, továbbá az államnak - külön
felhívásra - 300.000 (Háromszázezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Ezen ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság 3. sorszámú ítéletével a keresetet elutasította; kötelezte a
felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 37.500 forint
perköltséget, továbbá az államnak külön felhívásra 300.000 forint eljárási illetéket.

Az elsőfokú bíróság ítéletét az alábbiakkal indokolta:

A **MF Rt.** (a korábbi II. rendű felperes) 2006. október 5-i kezdő időponttal
felszámolás alatt áll; felszámolója a **RH Kft.** (a korábbi I. rendű felperes).

Az alperes 1991-ben alapított gazdasági társaság, amelynek neve 1998. április 28.
és 2006. április 7. között **I Rt.**

A felperes 2007. január 4-én a korábbi I. és II. rendű felperesek jogi képviselőjeként eljárva keresetet terjesztett elő, amelyben 568.827.660 forint összegű szerződésszegéssel okozott kár megtérítésére kérte kötelezni az alperest. A kereset ténybeli alapjaként azt jelölte meg, hogy a korábbi II. rendű felperes és az alperes között ...en, 1999. február 4-én létrejött termeltetési szerződést az alperes jogellenesen szüntette meg.

A felperes 2007. június 29-én, III. rendű felperesként perbelépett, keresetet terjesztett elő az alperessel szemben 1.000.000 forint tőke, és annak 1999. december 1. napjától kezdődően járó évi 20% mértékű kamata megfizetése iránt. Előadta, hogy mint a II. rendű felperes jogi képviselője több éve végzett részére jogi feladatokat, ellátta perbeli képviselőtét, ezért a korábbi II. rendű felperes törvényes képviselőjeként eljáró végelszámolóhoz bejelentette 124.600.000 forint és kamatai összegű díjkövetelését, amelyet a végelszámoló 2006. március 16. napján kelt egyezségben elismert. A végelszámoló mint adós az egyezségben kifejezetten a korábbi II. rendű felperesnek az alperessel szemben fennálló perbeli követelését ajánlotta fel fedezetként, amelyet a felperes mint jogosult elfogadott. Csatolta a hivatkozott egyezséget tartalmazó megállapodást, amelyben az aláíró felek részletezték a felperesnek a korábbi II. rendű felperessel szembeni díjkövetelését, és az annak kiegyenlítésére vonatkozó megállapodást az alábbiak szerint:

„Figyelemmel arra, hogy az adós jelenleg vagyonnal és készpénzzel nem rendelkezik, a jogosult dr. felperes neve követelésének rendezésére az I Rt.-vel szemben fennálló követelést tudja felajánlani, melyet az elfogad, mert megfelelőnek tartja. Az adós hozzájárul, hogy a jogosult az I Rt.-vel szemben fennálló teljes követelését lefoglalja, és azt külön perben érvényesítse. A behajtott összeggel az ügyvéd köteles elszámolni, a követelés érvényesítésével felmerült költségeket az elszámolás során beszámíthatja, beleértve az őt, az eredeti megállapodásnak megfelelően megillető 10 % saját ügyvédi tiszteletdíját.

Abban az esetben, ha ez az eljárás eredménytelen maradna, és az ügyvéd az I Rt.-vel szemben behajtani a saját követelésénél kevesebbet, vagy egyáltalán nem tudna semmit behajtani, az adós más peres ügy fedezetet köteles felajánlani. Az adós kiköti, hogy a jelen egyezség nem érinti a követelés feletti tulajdonjogát, és azt a BH.203.373. eseti döntésben közölt elvi okfejtés alapján az elszámolás lezárásáig fenntartja. A követelést engedményezni nem áll módjában, mert az teljesen bizonytalan. Ezzel szemben a követelést óvadékként ajánlja fel.”

A korábbi I. rendű felperes keresetétől elállt, az elsőfokú bíróság jogerős végzésével a pert megszüntette az I. rendű felperes és az alperes között.

Az elsőfokú bíróság a pert a II. rendű felperes és az alperes között is megszüntette; döntését azzal indokolta, hogy a felek között létrejött választottbíróági kikötés II. rendű felperes által hivatkozott betarthatatlansága nem volt megállapítható.

A másodfokú bíróság a per megszüntetésére vonatkozó végzést helyben hagyta, a Legfelsőbb Bíróság a II. rendű felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán eljárva a jogerős végzést hatályában fenntartotta.

A felperes módosított keresetében jogfenntartással a marasztalás összegét 5.000.001 forintban és járulékaiban határozta meg. Keresethetőségi jogát a korábbi II. rendű felperes és közte létrejött 2006. március 16-án kelt megállapodásban is

hivatkozott eseti döntésben kifejtetteknek megfelelő indokkal arra alapította, hogy a korábbi II. rendű felperest megillető igényt óvadékként érvényesítheti az alperessel szemben.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérve arra hivatkozott, hogy a II. rendű felperes és az alperes közötti választottbíróági ítélet és annak a Fővárosi Bíróság által történő felülvizsgálata alapján megállapítható, hogy az alperes nem tanúsított jogellenes magatartást, illetve, hogy a felperes által állított kár és az alperes magatartása közötti ok-okozati összefüggés nem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság a keresetet alaptalannak találta.

Megvizsgálta a felperes keresetindítási jogosultságát. A Pp. 3. § (1) bekezdése szerint a bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el, ilyen kérelmet - ha törvény eltérően nem rendelkezik - csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő. E rendelkezés rögzíti a felperes keresetindítási monopóliumát azzal, hogy a vitában érdekelt fél kifejezés a felperes és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra utal, a vitában érdekelt fél saját jogán indít keresetet, mert az érvényesített jognak ő az anyagi jogi jogosultja.

A felperes keresetelési jogát a korábbi II. rendű felperes képviselőjével kötött egyezsége alapította, az egyezésben azonban az azt aláíró felek kifejezetten akként rendelkeztek, hogy a követelés tulajdonjogát a korábbi II. rendű felperes fenntartja, annak engedményezése tekintetében a felek kifejezett nemleges megállapodásukat rögzítették. Erre tekintettel a korábbi II. rendű felperesnek az alperessel szemben szerződésszegéssel okozott kár megtérítése iránti igényének perbeli érvényesítésére a felperest a hivatkozott egyezés (megállapodás) nem jogosította fel, a felperes és a per tárgya között anyagi jogi kapcsolat nem jött létre, a felperes nem vált a perbeli igény jogosultjává.

A felperes által e körben hivatkozott, a BH.2003. 373. szám alatt megjelent eseti döntésében foglaltak jelen jogvita elbírálásánál nem vehetők figyelembe, az említett döntés alapjául a Pp. különleges eljárásként szabályozott követelés behajtása iránti perre vonatkozó 385. §-a, illetve a Vht. 113. §-a szolgál, amely a végrehajtást kérőt jogosítja fel az adóst harmadik személlyel szemben megillető követelés behajtására.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetelési jogának (perbeli legitimációjának) hiányát megállapítva, a keresetet annak érdemi vizsgálata nélkül elutasította.

Az elsőfokú bíróság ítéletét a felperes támadta meg fellebbezéssel, melyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárás lefolytatására és érdemi határozat meghozatalára kötelezését, valamint a 300.000 forint elsőfokú eljárási illeték „törölését” kérte az Itv. 57. § (1) bekezdésének a) pontjára hivatkozva.

Túlzottnak tartotta az alperes javára megállapított jogtanácsosi díjat is, ezt azzal

indokolta, hogy a jogtanácsos az alperestől munkabérben részesül.

Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a felperes 2007. június 29. napján kelt keresetét a 2008. október 17. napján kelt 22.G.... számú végzésével a Pp. 130. § (1) bekezdés j) pontja alapján elutasította, mert a felperes az illeték lerovását elmulasztotta; akkor a perképességet nem vizsgálta. A felperes a végzés ellen fellebbezést terjesztett elő illetékfeljegyzési jog engedélyezése iránti kérelemmel együtt. Ennek alapján a bíróság illetékfeljegyzési jogot engedélyezett, majd kitűzte a tárgyalást, és a felperes keresetét ítélettel utasította el: ez azonban nem felel meg a törvény előírásainak, a döntés ugyanis eljárásjogi természetű, ezért e tárgyban végzést kellett volna hozni.

Az elsőfokú bíróság az eljárása során a felperes igényét érdemben nem vizsgálta, ezért nem is bírálhatta el; ítélet meghozatalának nem volt jogalapja. Az ítélet maga is rögzíti, hogy: „A bíróság a felperes keresetőségi jogának (perbeli legitimációjának) hiánya megállapításával a felperes keresetét annak érdemi vizsgálata nélkül elutasította.”

Az állította, a felperes minden kétséget kizáró módon érdekelt az alperes és a **MF Rt.** „f.a.” között fennálló vita mikénti eldöntésében, éppen ezért adta a követelést óvadékként a jogi képviselőjének. Úgy vélte, az ítéletben érdemben is állást kellett volna foglalni a felperes és a **MF Rt.** végelszámolója között létrejött megállapodásról és annak összecszerűségéről.

A fellebbezésben ismételtelen felhozott eseti döntéssel összefüggésben arra hivatkozott: közömbös, hogy a követelés tulajdonosa mikor, követelése érvényesítésének melyik szakaszában engedményezi a követelést. Nincs jelentősége annak, hogy a felperes a jelen perben érvényesített követelését a megbízója, a **MF Rt.** az adóssal, jelen per alperesével szemben nem juttatta végrehajtási szakaszba. Az eseti döntés indokolása szerint: „Ebben az eljárásban azt kell eldönteni, hogy a lefoglalt követelés a végrehajtás alatt álló adós vagyonához tartozik-e, mert ha igen, akkor ebből a követelésből a végrehajtást kérő kielégítheti saját követelését, azt a lefoglalt követelés adósa neki tartozik megfizetni és nem a követelés jogosultjának.” „...a kötelmi jogviszonyban nem történik alanyváltozás, nincsen olyan anyagi jogi szabály, amely szerint a végrehajtást kérőre szállna át az adós követelése.”

Az alperes fellebbezési ellenkérelme - tartalmilag - az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult; kérte továbbá a felperes másodfokú perköltségének megfizetésére kötelezését is.

Előadta: a fellebbezés több pontatlanságot tartalmaz (alperes név, cím elírás, stb.), s ezen túlmenően áttekinthetetlen és adott esetben értelmezhetetlen, valójában nem állapítható meg, hogy miért tartja jogsértőnek az első fokú ítéletet.

A megállapított jogtanácsosi munkadíjjal összefüggésben arra hivatkozott, hogy azt a bíróság az alperes részére állapította meg [Pp. 67. § (1) bekezdés i) pont]. Álláspontja szerint a megállapított perköltség arányos a felperes megalapozatlan kereseti kérelme kapcsán felmerült költséggel, melynek nagy részét az utazási költség teszi ki.

A keresetőségi joggal (perbeli legitimáció hiányával) kapcsolatos felperesi észrevétel alaptalan, figyelemmel a Pp. 3. §-a rendelkezésére is: az alperes

kifejtette, a felperes és alperes közötti jogviszony hiánya miatt a követelését jogtalannak tekinti. Károkozás hiányában nem áll fent alperes jogi felelőssége [... Bíróság 17.G.../2004/25.].

Felperes jogi érdekeltségével összefüggésben arra hivatkozott, hogy az alperes és a **MF Rt.** „f.a.” között nincs jogvita folyamatban, ezért az ennek eldöntésében való felperesi érdekeltség valótlan tényre utal. Nem vitatta azonban, hogy a **RH Kft.** mint I. rendű, valamint a **MF Rt.** „f.a.” II. rendű felperes keresetet terjesztett elő a II. rendű felperes és alperes között korábban fennálló jogviszonyból eredő kártérítési jogcímen az alperessel szemben, melyet azonban az elsőfokú bíróság elutasított, s amelyet fellebbezés folytán az ítélőtábla 15.Gf.../2008. számon „hatályában fenntartott, elutasítva felperesek fellebbezését”. A Legfelsőbb Bíróság (Gfv.XI.... számú) végzésével hatályában fenntartotta az első- és másodfokú bíróságok végzéseit. Mindezen tények azt bizonyítják, hogy felperesek okfejtései nem kellően alátámasztottak és így keresete jogilag megalapozatlan.

Úgy vélte, a BH 2003/373. számú eseti döntés az adott ügyben nem releváns.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélőtábla álláspontja szerint, az elsőfokú bíróságnak az az eljárása, hogy - miután a (III. rendű) felperes által előterjesztett keresetlevelet a 22.G.... számú végzésével idézés kibocsátása nélkül elutasította, majd a (III. rendű) felperes fellebbezését követően a fellebbezésben kérelmezett illetékfeljegyzési jog engedélyezése tárgyában való döntés miatt visszaküldött ügyben tárgyalást tűzött ki, és - érdemi döntést, ítéletet hozott, nem minősül olyan lényeges eljárási szabálysértésnek, amely az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését indokolja. Ugyanis a 22.G.... számú végzés elleni fellebbezésében a (III. rendű) felperes a keresetlevele idézés kibocsátása nélküli elutasítását sérelmezte, s az elsőfokú bíróság érdemi döntés hozatalára utasítását kérte. A Pp. 257. § (1) bekezdése értelmében, ha az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel megtámadott végzéséhez nincs kötve (227. §), a fellebbezésnek maga is eleget tehet. A Pp. 227. § (2) bekezdése szerint, a bíróság nincs kötve az egyoldalú kérelmet elutasító végzéshez, ezért nem volt akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító végzését megváltoztassa. Az, hogy a 22.G.... számú végzés megváltoztatásáról nem külön végzésben, kifejezett rendelkezéssel döntött, hanem ez a tárgyalás kitűzésére vonatkozó pervezető végzésből következik, eljárási szabálysértésnek minősül, mivel azonban nem befolyásolja az ügy érdemi eldöntését, s mivel az alperes az ítéletet emiatt fellebbezéssel nem támadta, nem minősül lényegesnek.

Az elsőfokú bíróság az ítélete alapjául szolgáló tényállást helyesen állapította meg, s érdemben, az alábbiak szerint helytálló az abból levont jogi következtetése is. Helyesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy a felperes jogvitában való

érdekeltsége [Pp. 3. § (1) bekezdés] az ügy érdemi eldöntéséhez tartozó kérdés, ezért annak tárgyában ítélettel kell határozni. A Pp. 130. § (1) bekezdés g) pontja, illetve a Pp. 157. § a) pontja alapján akkor van helye a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának, illetve a per megszüntetésének, ha a perbeli legitimáció eljárásjogi kérdés, azaz, ha jogszabály konkrétan és kifejezetten az anyagi jogi eljárásbeli pozíció szempontjából határozza meg azt, aki a per megindítására jogosult, illetve, aki ellen a pert meg kell indítani; ebben az esetben a perbeli legitimáció igazolása perelőfeltételnek minősül. Az adott kártérítési pert illetően nincs ilyen jogszabályi rendelkezés. A felperes keresetét a Ptk. 339. §-ára hivatkozva, kártérítés jogcímén terjesztette elő, előadva, hogy a **MF Rt.** végelszámolója az alperessel szembeni követelést „ajánlotta fel fedezetként”, melyet elfogadott, s az alperes kötelezését „a felajánlott fedezetből” kérte [22.G....]. Ebből következik, hogy a felperes keresetével a **MF Rt.** kártérítési követelését kívánta érvényesíteni, anélkül, hogy e követelésnek anyagi jogi jogosultja (engedményese) volna.

A magyar jog a perbizomány intézményét általában - kivéve egyes konkrét jogszabályi rendelkezéseket - nem ismeri. Ezért egy követelés pusztán perbeli érvényesítésének joga szerződéssel nem ruházható át a követelés feletti rendelkezési jog átruházása nélkül, ezt az ítélkezési gyakorlat nem fogadta el. Ebből pedig az következik, hogy a felperest a Pp. 3. § (1) bekezdése alapján, más jogának érvényesítésére a keresetindítás joga nem illette meg, mert ez az anyagi jogi jogosultat vagy azt illeti meg, akit erre jogszabály kifejezetten feljogosít.

A felperes Pp. 385. §-ára hivatkozásának az eljárásjogi értelemben vett perbeli legitimáció szempontjából nem volt jelentősége, mert igényét kártérítésre alapította, s maga sem hivatkozott arra, hogy a pert végrehajtás kérői minőségében indította. A felperes tehát saját nevében érvényesítette megbízója kártérítési követelését az alperessel szemben anélkül, hogy azt rá engedményezték volna, s abból „mint fedezetből” kívánt az alperessel szemben kielégítést keresni.

Azt Itv. 57. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott illetékmentesség az adott ügyben éppen azért nem volt megállapítható, mert az elsőfokú bíróság az ügyben, a keresetőségi jog (helyesen keresetindítási jog) kérdésében érdemi döntést hozott, azt állapította meg, hogy a felperest jogi érdekelttség hiányában keresetindítási jog [Pp. 3. § (1) bekezdése alapján] nem illette meg. Mivel a jogvitában való érdekelttség hiányát a Pp. nem tekinti a keresetlevél érdemi vizsgálat nélküli elutasítására alapot adó perelőfeltételnek, emiatt nem volt helye a keresetlevél Pp. 130. § (1) bekezdése szerinti elutasításának. A Pp. 3. § (1) bekezdésében megfogalmazott, a Pp. alapvető elvei között elhelyezett keresetindítási jog azt, a felet megillető közjogi jogosítványt fogalmazza meg, amely a perbeli jogképességgel rendelkező személynek arra ad lehetőséget, hogy keresetlevél benyújtásával a bírósághoz forduljon. Ehhez képest az anyagi jogi értelemben vett keresetőségi jog (legitimatio ad causam) annak perbeli igazolását jelenti, hogy az adott felperest, az adott alperes ellen, az adott tényállás alapján a keresettel érvényesített jog megilleti, s ennek következménye a pernyertesség.

A Legfelsőbb Bíróság által kialakított ítélkezési gyakorlat [EBH2004. 1042., BH1991. 107., 1997. 439., 2003. 424.] szerint a Pp. 3. § (1) bekezdésében [korábban 2. § (1)

bekezdés] megfogalmazott jogi érdekeltség hiánya miatt a per megszüntetésére nem kerülhet sor, hanem emiatt a keresetet kell elutasítani [BH1991. 107.].

Osztotta az ítélőtábla az elsőfokú bíróság álláspontját a Pp. 385. §-ában meghatározott követelés behajtása iránti pert illetően is. Ilyen per megindítására a Vht. 113. §-a által szabályozott esetben van lehetőség, az adott esetben pedig annak feltételei nem álltak fenn.

Az ítélőtábla megfontolás tárgyává tette, hogy a fellebbezésben felhozott, 2006. március 16-án, a végelszámolóval kötött szerződésben „biztosítékként” megjelölt követelés óvadéknak, esetleg zálogtárgynak minősülhet-e, szóba kerülhet-e az óvadékra, zálogjogra vonatkozó szabályok [Ptk. 251.-260., 267.-268., 270.-271/A. §] alkalmazása.

Ennek során az ítélőtábla mindenekelőtt azt állapította meg, hogy a 2006. március 16-i megállapodásban a végelszámoló és a felperes sem kifejezetten, sem tartalmilag nem minősítették e követelést óvadéknak. Ellenkezőleg, abból az tűnik ki, hogy a végelszámoló a követelés feletti rendelkezési jogot nem kívánta átruházni a felperesre, viszont hozzájárult ahhoz, hogy a felperes a teljes követelést „lefoglalja és azt külön perben érvényesítse” azzal, hogy a behajtott összeggel köteles elszámolni, abba költségeit és az őt megállapodás szerint megillető tiszteletdíját beszámíthatja.

A szóban forgó megállapodás megkötésekor (2006. március 16. napján) hatályos - a 2004. évi XXVII. törvénnyel újraszabályozott - Ptk. 270. §-a értelmében: valamely követelés biztosítására pénzen, bankszámla-követelésen, értékpapíron és egyéb, külön törvényben meghatározott pénzügyi eszközön az erre irányuló szerződéssel és az óvadék tárgyának átadásával óvadék alapítható. Ha az óvadék tárgya más dolog, a zálogjog szabályait kell alkalmazni. A 2004. évi XXVII. törvény javaslatához fűzött miniszteri indokolás szerint, az egyéb „pénzügyi eszköz” kifejezés az értékpapírokon kívül a Tpt.-ben (2001. évi CXX. törvényben) definiált egyéb eszközökre utal. A szerződéskötéskor hatályos Tpt. 5. § (1) bekezdés 84. pontja értelmében pénzügyi eszköz a befektetési eszköz és a deviza. A befektetési eszközöket a Tpt. 82. §-a sorolja fel, a deviza a 2001. évi XCIII. törvény 2. § (1) bekezdés 3. pontjában foglalt definíció szerint külföldi pénznemre szóló követelés. A Ptk. 270. § (1) bekezdése alapján tehát nem bármely követelés, hanem csak a bankszámla-követelés és a külön törvényben meghatározott pénzügyi eszköz alkalmas arra, hogy annak átadásával óvadékot lehessen alapítani: az ismertett törvényi rendelkezések miatt a perbeli kártérítésből fakadó követelés erre irányuló megegyezés esetén sem lehetett volna óvadék tárgya. Ugyanakkor, a Ptk. 270. § (1) bekezdése alapján, ha az óvadék tárgya más dolog, a zálogjog szabályait kell alkalmazni. A felperes azonban ezen a jogalapon nem indított keresetet, a zálogkötelezettet nem is vonta perbe alperesként.

Az ítélőtábla alaptalannak találta a felperesnek a túlzott mértékű jogtanácsosi munkadíjra vonatkozó előadását. Egyrészt - ahogyan arra az alperes helyesen hivatkozott - a munkadíjat a fél, és nem a jogi képviselő részére állapította meg [Pp.

75. §] a bíróság, másrészt a perben az ügyvéd és a jogtanácsos jogállása a munkadíj megállapítását illetően is azonos [Pp. 66. § (2) bekezdés].

A fentiek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 300.000 forint fellebbezési eljárási illetéket [Itv. 73. § (3) bekezdés, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés], továbbá 15 nap alatt az alperesnek 30.000 forint másodfokú perköltséget [Pp. 65. § (2) bekezdés, 75. §, 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (1), (2) és (5) bekezdés], mely az általános forgalmi adót is tartalmazza.

Budapest, 2010. április 16.

Pálné dr. Mikola Júlia s.k.
a tanács elnöke

dr. Vuleta Csaba s.k.
előadó bíró

dr. Farkas Mária s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
(Varga Beatrix)